

Inspringtheater doet ons nadenken en reageren

Een woensdagnamiddag in Gent, een voorstelling door BMLIK¹: heel wat leerkrachten in het publiek, zelfs enkele kinderen en jongeren. Op de scène staan Christine, Francis, Els en Lucas. Ze spelen verschillende scènes die uit het leven gegrepen zijn: elk verhaal is echt gebeurd. Na elke scène mogen wij vanuit het publiek reageren en zelfs de plaats innemen van een acteur/actrice naar keuze. De scène wordt dan opnieuw gespeeld en verloopt anders, de acteurs improviseren verschillende reacties op basis van de nieuwe inbreng. Tijdens het kijken besloot ik een tekst te schrijven over deze voorstelling. Na afloop vroeg ik reacties aan de aanwezigen. Ik voeg ook enkele fragmenten toe uit de dialogen.

‘Het was boeiend om een kijk te krijgen vanuit verschillende perspectieven: de moeder, de directeur, het kind, de stagiair, een kleuter, een tiener, in de leraarskamer, ... Het was goed dat er kritische stemmen te horen waren.’

Leerkracht in de leraarskamer: ... dus ik vraag: mag ik een keer in je koekdoos kijken? Na aandringen zie ik in zijn doos een vette donut zitten met chocolade.

Collega: Eèh! Dat geef je toch niet mee aan een kind van vier jaar! We hebben toch duidelijk gebrieft dat het geen chocolade mag zijn!

‘Super leerrijk, het zet weer aan tot denken, ook al denk je dat je al met die open blik kijkt. Je ziet dat je toch nog meer en anders kan stilstaan bij de dagelijkse dingen. Het doet me bijvoorbeeld denken aan iets wat bij ons op school gebeurt waar we te snel in meegegaan zijn en dat we eigenlijk toch nog in vraag moeten stellen...’

Moeder: juf Merel, deze trui is niet van Sem.

Juf: oja, Myriam, ik had hem de trui aangedaan omdat het zo koud was en vanmorgen had hij enkel een T-shirt aan. Dat jongetje stond te bibberen van de kou.

Moeder: euh, ik moet dat niet hebben

Juf: Hij was er zo op gesteld! Als je het moeilijk hebt op het einde van deze maand, mag je hem ook houden hoor. We hebben er toch genoeg.

Moeder: heb jij hem gezegd dat het zijn trui is?

Juf: euh, ja, voor vandaag is het de zijne...

Moeder: (duwt de trui met ingehouden kwaadheid in de handen van de juf) hier, ik koop wel zelf de kleren van mijn kind! Kom Sem!

‘Ik vind eigenlijk dat elk team dit zou moeten meemaken want we denken zo graag dat we goed bezig zijn. In alternatieve scholen denken we soms nog gemakkelijker van onszelf ‘oh wat zijn we toch fantastisch’ en we vergeten open te staan voor kritiek: naar ouders toe maar ook in de leraarskamer zelf, wat we doen met de kritiek.’

¹ www.bmliek.be Beweging van mensen met laag inkomen en kinderen is een vzw waar de armoedeproblematiek benaderd wordt in dialoog met mensen die in armoede leven. De Beweging werkt met vrijwilligers onder de noemer van ‘een vereniging van generatiearmen en medestanders’ met de intentie om alle armsten te bereiken en hen te steunen in hun strijd tegen miserie en extreme armoede.

'Ik ben zelf ook opgegroeid in armoede en me herinneren hoe de leerkrachten vroeger tegen mij praatten, dat helpt me ook om nu op een bewuste manier met mijn leerlingen en hun ouders om te gaan.'

Louis: Onze computer was kapot in het weekend...

Klasgenoot: Dat is niet waar, meester! Louis heeft helemaal geen internet thuis!

Louis: Jawel! Bende leugenaars!!

'Met zo'n inspringtheater kan je eigenlijk als leerkracht (als mens) je reacties en acties oefenen in een veilige realiteit. En als je daarna die situatie meemaakt kan je daar aan terugdenken, weet je misschien beter hoe ermee om te gaan.'

Moeder: Mevrouw directeur, we moeten de boeken volgende zaterdag komen afhalen maar dat is net op het einde van de maand drie dagen voor de storting van mijn uitkering. Mag ik dat de woensdag erna aan u komen betalen?

Directeur: Mevrouw, dit keer zullen we geen uitzondering kunnen maken voor u. De boeken moeten direct bij de afhaling betaald worden... Als andere ouders merken dat ge niet betaalt dan zetten we de poort open voor anderen de volgende jaren. Ieder ouder moet solidair zijn en de inspanning doen om te betalen.

'Als ervaringsdeskundige ben ik blij dat ik dit theater kan spelen, zodat er verandering kan komen. Mijn engagement komt vanuit mijn persoonlijke ervaring. Ik heb 4 kinderen en 11 kleinkinderen, ze zijn gelukkig goed terechtgekomen. Maar het moet geweten zijn dat er nog steeds armoede is, voor mij mag dat niet verdoken zijn.'

'Wat me bijblijft? Wij zijn een school met veel gezinnen die in armoede leven. En eigenlijk was dit theater voor mij een inzicht om te zien welke dingen bij ons op school 'normaal' zijn, vergeleken met hoe het op andere scholen misschien nog is. Vb wij hebben regelmatig ouders die openlijk komen zeggen dat ze het niet kunnen betalen; huiswerk meegeven doen we niet, zeker niet met de computer. Ze kunnen het in de klas doen.' *Dus omdat jullie school al zoveel maatregelen heeft, vergeet je op den duur ...* 'dat het anders ook kan. Dat er scholen zijn waar er maar 1 kind per klas in die situatie zit... Hoe zou ik functioneren als ik op zo'n school zou werken? Zou ik daar bezorgd over zijn? Zou ik daar open over praten? Ik weet niet hoe ik zou reageren.'

Op jullie school maken ze het elke dag waar hé, zonder het zo groot te maken. Het lijkt zo vanzelf te gaan dat het hele team daar bergen voor verzet, onopvallend. Ik vraag me dan af, mensen die op jullie school stage doen en die zelf uit een armoedeloze context komen, wat doet het met hen, die stage ervaring? 'We hebben een stagiair ondertussen onze collega is. Ze heeft inderdaad dingen geleerd, vb dat het niet zo evident is om aan de kinderen te vragen dat ze allemaal tegen morgen kranten meebrengen van thuis. Ze heeft zeker ogen open getrokken.'

'Ikzelf trouwens ook, want ik geef nu al enkele jaren les op onze school, maar mijn dochter heeft op een heel andere soort school gezeten en in mijn eerste jaar is bij mij ook stap per stap het inzicht gegroeid: oei extra geld vragen voor een uitstap? Nee, dat doen we hier niet. Ik moest daar ook wel bewust van worden.'

Moeder: De klas van mijn zoon gaat niet op schoolreis omdat er niet genoeg taarten zijn verkocht. Die taartenverkoop diende omdat Ward ook zou mee kunnen op reis... in het begin vond ik dat wel goed... hoewel dat ik dacht dat het voor Ward niet zo plezant was dat hij weer eens de uitzondering zou zijn... maar goed ik zou niet geweten hebben hoe ik een reis van een week zou moeten betalen... Maar toen ze geen taarten genoeg verkocht hadden, bleek dat vooral Ward er te weinig verkocht had, Ward voor wie het allemaal georganiseerd was... Die juffrouw zei dat daar allemaal zo maar voor de klas... Ge had Ward hier moeten zien thuis komen die avond!

Ginette: hoe stom van de juffrouw...

Moeder: maar het is dan nog niet alles: vanaf dan zijn die andere gastjes Ward gaan pesten... Onze Ward wilde zich in het begin niet laten doen en is dan een keer beginnen kloppen op die jongens ...

Het was Felix, de maat van Ward die me dat hier tenslotte komt vertellen... dat het echt de spuigaten uit loopt op school.

Ginette: en wat gaat ge nu doen?

Moeder: naar 't school gaan tiens!

Ginette: in de staat dat ge nu zijt zou ik dat niet doen, ik ken u genoeg, ge gaat daar uw colère tonen en ze gaan benauwd worden van u... Een school kan niet tegen kritiek... ge weet dat toch van toen dat wij nog op school zaten...

'Ik denk nog even verder... scholen doen hun best met vb een speciale kas zoals juf Angelique met haar taartenverkoop. Dat is goed bedoeld maar wat doen ze op beleidsniveau, zodat er echt iets verandert?'

'Hoe meer leerkrachtenteams echt beginnen te begrijpen van de dagelijkse realiteit van de gezinnen en de structurele oorzaken van armoede, hoe beter. In dat voorbeeld van die taartenverkoop, ik krijg daar koude rillingen van: het is toch verschrikkelijk dat er geen rekening gehouden wordt met privacy. Een school kan toch solidair zijn zonder dat leerlingen weten wie van de solidariteit gebruik maakt. Ik vind dat ook niet alle leerkrachten alles van alle gezinnen moeten weten. Gewoon weten dat er nog steeds gezinnen met betalingsmoeilijkheden zijn, dat zou voldoende moeten zijn om werk te maken van een eerlijk betaalsysteem.'

Fijn dat jullie er allemaal waren en iedereen is van harte welkom op 17 oktober, waar we met scholen opnieuw op het Sint Pietersplein samenkomen om 10u30. We gaan samen actie ondernemen op de dag van verzet tegen extreme armoede.

Extra tip 1: Gentse scholen kunnen het stuk gratis boeken bij de onderwijsdienst van de Stad Gent. Scholen buiten Gent kunnen contact opnemen via de site om te informeren naar de kost.

Extra tip 2: Wie Kristien (ervaringsdeskundige in armoede) nog eens aan het werk wil zien: kom 's avonds op 17 oktober naar het Sint Pietersplein in Gent, daar speelt ze een zelfgeschreven stuk over schuldbemiddeling. Het wordt zeker erg beklijvend!

Tekst: Katrien Nijs

Dialogen: echt gebeurde verhalen van ouders, leerkrachten en secretariaatsmensen, opgetekend in BMLIK

Foto's: Stien Cammaert en Katrien Nijs